

Sommaire

- 1. Ouverture de la séance publique**
- M. Fernand Etgen, Président
- 2. 7813 - Proposition de loi portant modification de l'article 62 de la loi du 27 mars 2018 portant organisation de la sécurité civile et création d'un Corps grand-ducal d'incendie et de secours**
- Déclaration de recevabilité : M. Fernand Etgen, Président
- 3. Dépôt d'une proposition de révision de la Constitution par Mme Simone Beissel**
- Exposé : Mme Simone Beissel
- 4. Question élargie n° 87 de M. Jean-Paul Schaaf au sujet de la langue des signes**
- M. Jean-Paul Schaaf
- 5. Dépôt d'une motion par M. Jean-Paul Schaaf**
- Exposé : M. Jean-Paul Schaaf
- 6. Question élargie n° 87 de M. Jean-Paul Schaaf au sujet de la langue des signes (suite)**
- M. Jean-Paul Schaaf - Mme Corinne Cahen, Ministre de la Famille et de l'Intégration
- 7. Question élargie n° 86 de Mme Martine Hansen au sujet de la protection du climat dans la Fonction publique**
- Mme Martine Hansen
- 8. Dépôt d'une motion par Mme Martine Hansen**
- Exposé : Mme Martine Hansen

- 9. Question élargie n° 86 de Mme Martine Hansen au sujet de la protection du climat dans la Fonction publique (suite)**
- Mme Carole Dieschbourg, Ministre de l'Environnement, du Climat et du Développement durable
- 10. Question élargie n° 88 de M. Pim Knaff au sujet de la digitalisation et numérisation de la procédure et des dossiers judiciaires**
- M. Pim Knaff - Mme Sam Tanson, Ministre de la Justice
- 11. 7449 - Débat d'orientation sur le plan de développement culturel « KEP 1.0 »**
- Rapport de la Commission de la Culture : Mme Djuna Bernard
- Débat : Mme Octavie Modert (dépôt des motions 1 et 2) - M. André Bauler (interventions de M. Gusty Graas, M. Mars Di Bartolomeo et M. Sven Clement) - Mme Simone Asselborn-Bintz - Mme Josée Lorsché (interventions de M. André Bauler) - M. Fred Keup (interventions de M. Fernand Kartheiser et M. Sven Clement) - M. Marc Baum (interventions de M. Fred Keup pour fait personnel et M. Fernand Kartheiser) - M. Sven Clement - M. Fernand Kartheiser - M. Pim Knaff (intervention de M. André Bauler) - M. Georges Mischo
- Prise de position du Gouvernement : Mme Sam Tanson, Ministre de la Culture - M. Fernand Kartheiser (parole après ministre) - Mme la Ministre Sam Tanson

- Motion 1 : Mme Octavie Modert - Mme Djuna Bernard (intervention de Mme Octavie Modert)
- Vote sur la motion 1 modifiée (adoptée)
- Motion 2 : Mme Djuna Bernard - M. Marc Baum
- Vote sur la motion 2 (rejetée)
- 12. Motion de M. Jean-Paul Schaaf relative à la langue des signes**
- Discussion générale : M. Max Hahn - M. Sven Clement - M. Jean-Paul Schaaf
- Vote sur le renvoi de la motion en commission (adopté)
- 13. Motion de Mme Martine Hansen relative à la neutralité climatique**
- Discussion générale : M. François Benoy - M. David Wagner - M. Fred Keup
- Vote sur la motion (adoptée)
- 14. Dépôt d'une motion par M. Yves Cruchten**
- M. Yves Cruchten
- 15. 7755 - Proposition de révision du chapitre II de la Constitution**
- Déclaration de recevabilité : M. Fernand Etgen, Président - M. Fernand Kartheiser

Au banc du Gouvernement se trouvent : Mme Corinne Cahen, Mme Carole Dieschbourg et Mme Sam Tanson, Ministres.

(La séance publique est ouverte à 14.30 heures.)

1. Ouverture de la séance publique

- **M. Fernand Etgen, Président.**- Ech maachen d'Sitzung op. Huet d'Regierung eng Kommunikatioun ze maachen?
- **Mme Corinne Cahen, Ministre de la Famille et de l'Intégration, Ministre à la Grande Région.**- Nee, dat ass net de Fall, Här President.

2. 7813 - Proposition de loi portant modification de l'article 62 de la loi du 27 mars 2018 portant organisation de la sécurité civile et création d'un Corps grand-ducal d'incendie et de secours

Déclaration de recevabilité

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- D'Presidentekonferenz huet sech den 29. Abrëll 2021, also haut, fir d'Recevabilitéit vun enger Proposition de loi ausgeschwat. Et handelt sech ëm d'Proposition de loi 7813, eng Ofännerung vum CGDIS-Gesetz, déi gëschter, den 28. Abrëll 2021, vum Här Michel Wolter deponéiert gouf. Schléisst d'Chamber sech dem Virschlag vun der Presidentekonferenz un, d'Proposition de loi 7813 als recevabel ze erklären?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

3. Dépôt d'une proposition de révision de la Constitution par Mme Simone Beissel

Da géif ech d'Wuert ginn un déi honorabel Madamm Simone Beissel fir den Depot vun enger Proposition de révision de la Constitution. Madamm Beissel, Dir hutt d'Wuert.

Exposé

■ **Mme Simone Beissel (DP).**- Här President, Kolleegeinnen a Kollegeen, merci deenen, déi hei am Sall sinn.

(Interruptions)

Eng gutt a modern Verfassung ass déi, déi e stabilen Equilibre engersäits zwëschen der klorer Organisatioun vun de Pouvoiren an den Autoritéite garantéiert, an anerersäits e staarken an andauernde Schutz vun onse Bierger an Awunner.

Fir dat Zil ze erreechen, ...

(Interruption)

... hu mir an der Verfassungskommissioun, ënnert der Presidence vum Mars Di Bartolomeo ...

(Interruption par M. Mars Di Bartolomeo)

Merci, President.

(Hilarité)

... d'Kapitel 2 iwwert d'Rechter an d'Fräiheete vun onse Bierger reagencéiert, moderniséiert a completéiert.

Mir hunn esou eng Stratifikatioun vun dräi Zorte vu Fräiheeten a Rechter ausgeschafft. An déi hunn den Accord vun de véier grouse Parteien fonnt, déi véier Parteien, déi och déi véier Corapporteurs zu der Verfassungsrevisioun stellen.

Et sinn éischts d'Grondrechter, d'Droits fondamentaux, déi intouchabel oder betonéiert sinn. Op där anerer Säit, zweetens, sinn et déi effentlech Fräiheeten, d'Libertés publiques, déi nëmme kënnen duerch e Gesetz ageschränkt ginn. An drëtens, d'Staatsziler mat constitutionellem Wäert, wat

een op Franséisch nennt d'Objectifs de valeur constitutionnelle, déi och nëmme kënnen duerch de Legislatuer geännert ginn an déi net vun eise Geriichter aklobar sinn.

Här President, de Schutz vun de Bierger, de Schutz vu senge Fräiheeten a Rechter, an dat am Respekt vun onsem Rechtsstaat, ass eng vun den nobelste Missiounen vun all parlamentarescher Demokratie. An deem Sënn hunn ech elo d'Éier an de Pleséier, fir lech dann d'Proposition de révision vun eiser Kommissioun, d'Proposition de révision Nummer 7755, ze iwwerreechen, ënnerschiwwen vun: Mars Di Bartolomeo, Léon Gloden, Charles Margue a mir selwer.

7755 - Proposition de révision du chapitre II de la Constitution

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Madamm Simone Beissel.

4. Question élargie n° 87 de M. Jean-Paul Schaaf au sujet de la langue des signes

Deen éischte Punkt um Ordre du jour vun de Mëtten ass déi erweidert Fro Nummer 87 vum Här Jean-Paul Schaaf iwwert d'Gebärdesprooch. Den Auteur vun der Fro huet fënnf Minutten Zäit, fir seng Haaptfro an no der Äntwert vun der Madamm Ministesch eventuell eng Zousazfro ze stellen, an der Regierung stinn zéng Minutten zou.

Här Schaaf, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Jean-Paul Schaaf (CSV).**- Merci, Här President. Madamm Minister, léif Kolleegeinnen a Kolleegeen, ech soe Merci, dass ech op dëser Plaz kann déi erweidert Fro zu engem Sujet stellen, fir dee mer alleguerten heibannen eigentlech normalerweis keng direkt Opmierksamkeet hunn, dee fir eis all wäit ewech ass. Eist Héierverméigen an eis Sprooch - d'Sprooch ass och eigentlech dat éischt Handwierks-geschier vun der Politik -, déi sinn eis weesentlech. Si erlaben eis, mateneen ze kommunizéieren, matzedenken, matzeschaffen, ouni dass mer eis eigentlech doriwwer am Alldag Suerge maachen an ouni dass eeben doduerjer och déi Leit, déi Problemer hu mam Gehéier, mat der Sprooch, déi drun hänkt, an eiser Mëtt, an eisem Bléckfeld sinn. Duerfir des erweidert Fro, fir d'Suerge vun der Gebärdesproochegemeinschaft vu Lëtzebuerg eng kéier heihinner ze bréngen.

Déi Gebärdesprooch huet sech zu Lëtzebuerg ganz lues entwéckelt, dat muss ee soen, op alle Fall dat zur Kenntnis huelen an der effentlecher Diskussioun. Vun 2007 bis 2008 gouf et eng Gebäerdendolmetscherin halleftäches am Land. Vun 2008 bis 2011 guer keen. A mam Engagement vun der éischer Gebäerdendolmetscherin am Familljeministère am Joer 2011 ass d'Gebärdesprooch lues a lues méi bekannt ginn an huet och e reelle Bedarf bedéngt.

D'Chamber huet d'Gebärdesprooch duerch déi punktuell Iwwersetzung vu Sitzungen an d'Effentlechkeet bruecht, Opmierksamkeet erreicht an zu engem ganz positiven Émdenke bäigedroen. Duerfir muss een deenen Acteuren haut unerkenntend Merci soen, déi dat agefouert hunn.

Et kann natierlech an deem Kontext awer net anescht sinn, wéi datt ech dat elo bedauern, Här President, dass et de Mëtteg net méiglech war, des Véierelstonn och a Gebärdesprooch ze iwwersetzen.

Am September 2018 ass da mat der gesetzlecher Unerkennung vun der Gebärdesprooch eng ganz

positiv Oprobrosch Stimmung bei de concernéierte Leit entstanen. Erwaardunge si waakreg ginn. A si sinn och zu engem groussen Deel erfëllt ginn.

Elo stelle mer awer gutt zwee Joer duerno fest, dass net all d'Froee beäntwert sinn. A mir stellen dat fest duerch en oppene Brëif, deen den 11. November 2020 adresséiert ginn ass ënner anerem un d'Familljeministesch, un den Educationminister, un d'Mënscherechtskommissioun, un den Zentrum fir Gläichbehandlung, un de Conseil supérieur des personnes handicapées an och un de Centre de logopédie.

Do gi Suerge formuléiert a sechs Punkten, op déi ech elo hei net aginn, och aus Zäitgrënn, fir dat ze resuméieren, mee si gi gestallt am Numm vun dräi ASBLen: Nëmme Mat Eis!, Daaflex a Solidarität mit Hörgeschädigten.

Meng Interventioun, déi huet och net zum Zil, fir lech, Madamm Ministesch, hei schlecht drun ze maachen oder lech Virwërf ze äusseren. Si huet einfach zum Zil, lech hei d'Chance ze ginn, der Gebärdesproochegemeinschaft zu Lëtzebuerg an all deene Leit, deenen déi Uleiessen eng Suerge sinn, e puer Erklärungen ze ginn.

Duerfir, no Entrevuen, déi mer haten innerhalb vun der Fraktioun mat de concernéierte Leit, kommen ech dann zu där Question élargie.

Et schätzt een, dass mer haut am Land ongeféier 200 Leit hunn - mee dat ass eng Schätzung -, déi gehéierlos oder -geschiedegt sinn an déi esou agestuuft sinn. Et weess een et awer net genee. Et weess een och net genee, wéi et bei der Zouwanderung ausgesäit, besonnesch, well mer an dësem Land eng Zouwanderung hunn, déi aus villen Ecker vun der Welt kënn an och zu engem groussen Deel aus engem frankofone Beräich. Mir hunn allerdéngs eng Gebärdesprooch op däitscher Sprooch, an do ass et wéi bei eise Sproochen, dat passt net openeen, eng franséisch an eng däitsch. Et weess een och net genau, wivill mer der bei Neigebuerenen hunn an esou weider.

5. Dépôt d'une motion par M. Jean-Paul Schaaf

Duerfir, Här President, erlaben ech mer, eng Motioun ze deposéieren. An ech géif lech och bieden, déi Minutten, déi mer zoustinn, elo matanzerechnen.

Motion

Die Abgeordnetenversammlung:

- *wissend, dass ein Hauptziel unserer Gesellschaft ein gleichberechtigtes Miteinander ist und dies in erster Linie durch eine gemeinsame Kommunikation stattfinden soll;*

- *wissend, dass die Gebärdensprache mit dem Gesetz vom 24. Juli 2018 als offizielle Sprache in Luxemburg anerkannt wurde;*

- *wissend, dass eine gleichberechtigte Teilhabe am politischen und öffentlichen Leben für alle eine zentrale Forderung der UN-Behindertenrechtskonvention (UN-BRK) ist;*

- *wissend, dass hörgeschädigte und gehörlose Menschen erst durch den Einsatz von Gebärdensprachdolmetschern eine barrierefreie Kommunikation am gesellschaftlichen Leben ermöglicht wird;*

- *wissend, dass sich durch den Mangel an Dolmetscherleistungen alltägliche Bedürfnisse (Arztbesuche, Behördengänge uvm.) für die Betroffenen oft schwierig gestalten;*

- *wissend, dass wir in Luxemburg kaum über Forschungsliteratur und Daten verfügen, welche uns genauere Erkenntnisse über die Anzahl wie auch über die Lebensweise und Bedürfnisse von hörgeschädigten und gehörlosen Mitbürgern aufzeigen;*

- *wissend, dass Luxemburg durch seine sprachliche Vielfalt und Diversität für die Hörgeschädigten- und Gehörlosengemeinschaften eine besondere Herausforderung darstellt;*

- *wissend, dass die Bedürfnisse der Hörgeschädigten- und Gebärdensprachgemeinschaft oft keinen breiten Zugang in der politischen Diskussion zu gesellschaftlichen Fragen haben;*

- *wissend, dass die Betroffenen für sich und ihre Gemeinschaft sprechen können und auch gehört werden wollen und somit noch immer die besten Experten ihrer Lebenssituation sind und auch als solches regelmäßig konsultiert werden sollten,*

lädt die Regierung ein:

- *eine detaillierte Analyse über die Hörgeschädigten- und Gehörlosengemeinschaft in Luxemburg durchzuführen, um neben der Anzahl von Betroffenen auch deren sozioökonomischen Lebensumstände in Erfahrung zu bringen;*

- *die Schlussfolgerungen der Studie zu nutzen, um weitere Fortschritte und Verbesserungen für die Hörgeschädigten- und Gehörlosengemeinschaft zu erzielen;*

- *die Missionen des Dachverbandes (Solidarität mit Hörgeschädigten a.s.b.l.) zu stärken, indem ihre Expertise und Stellungnahme zu allen Projekten angefordert werden, welche auf die Situation von Hörgeschädigten und Gehörlosen abzielen;*

- *verstärkte Anforderungen zu unternehmen, um Studierenden den Beruf des Gebärdensprachdolmetschers näher zu bringen, und im In- und Ausland Gebärdensprachdolmetscher zu rekrutieren.*

(s.) *Jean-Paul Schaaf, Léon Gloden, Martine Hansen, Gilles Roth, Claude Wiseler.*

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools.

Exposé

■ **M. Jean-Paul Schaaf (CSV).**- Da kann ech déi an e puer Sätz och materklären.

An där Motioun froen ech d'Regierung, éischts emol, einfach ëm eng Analys vun der Situatioun am Land, vun de Bedürfnisser, a fir aus deene Bedürfnisser, zweete Punkt, och Konklusiounen kënnen ze zéie fir eventuell nei Schrëtt fir déi Betreffen a fir mat hinnen einfach ze kucken: Wou sinn eigentlech Är Besoinen, Är Fuerderungen, Är Suergen, déi Der hutt?

Mir hunn am Land, dat ass deen zweete Punkt, eng relativ komplex Organisatioun och fir d'Gebäerdendolmetscher. Wann een e Rendez-vous bei enger Verwaltung brauch, bei enger staatlecher effentlecher Verwaltung, da freet ee beim Familljeministère, deen awer selwer kee Gebäerdendolmetscher huet. Wann een eng Fro zur Schoul huet, da muss een am Centre de logopédie, wéi en an der Ofkierzung heescht, de Centre pour le développement des compétences langagières, auditives et communicatives, froen. Wann een awer elo e privaten Termin huet bei engem Dokter an esou weider, da freet ee beim Daachverband vun der Solidarität mit Hörgeschädigten. Duerfir freet eigentlech den Daachverband Solidarität mit Hörgeschädigten ASBL, ob een net eng Stärkung vun hirer ASBL an domadder och eng Plaz, een Adressat fir eng Consultatioun fir jiddere kéint aféieren.

De leschte Punkt, dat ass, dass mer an dësem Land dräi Gebäerdendolmetscher hunn, zwee am Centre